

Karol Osiak*Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Siedlcach*

Recenzja książki *Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne*, Ditta Baczała, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012

Review of *Intellectual disability and social competences*,
author Ditta Baczała

Abstract: *Intellectual disability and social competences* is addressed specially to those working and having contact with people intellectually disabled. The author points out that people with disabilities are often raised as over protective or over-zealous using the dependence and as a result have problems with assertiveness. The author presents and describes in detail the research carried out independently. The objective of this study was to determine the level of social skills in adults with moderate or significant intellectual disabilities.

Key words: intellectual disability, social competences, education

Abstrakt: *Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne* skierowana jest szczególnie do osób pracujących i mających kontakt z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Autorka zwraca uwagę, że osoby niepełnosprawne często wychowywane są w sposób nadopieczniczy lub nadgorliwy co powoduje ich niesamodzielność i bezradność a w rezultacie prowadzi do problemów z asertywnością. Autorka przedstawia i opisuje szczegółowo niezależnie prowadzone badania. Celem tych badań było określenie poziomu umiejętności społecznych u osób dorosłych z umiarkowaną lub znaczną niepełnosprawnością intelektualną.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność intelektualna, kompetencje społeczne, wychowanie

Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne Ditty Baczały to praca skierowana szczególnie do osób pracujących z ludźmi upośledzonymi umysłowo. Tytułowe kompetencje społeczne są rozumiane przez Panią doktor jako

umiejętności i zdolności potrzebne człowiekowi w codziennym funkcjonowaniu. Autorka zwraca uwagę, że osoby niepełnosprawne często wychowywane są w sposób nadopiekuńczy, pobłażliwy, lekceważący lub nadgorliwy, co powoduje ich niesamodzielność i bezradność. W rezultacie często mają problemy z asertywnością – wyrażaniem własnego zdania bez zachowań agresywnych i bez naruszania godności drugiego człowieka. Autorka zwraca uwagę na wielką rolę zajęć socjoterapeutycznych, które pomagają osobom upośledzonym umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym osiągnąć różne cele związane z budowaniem kompetencji społecznych. Poświęca wiele akapitów na omówienie zasad nabywania tych kompetencji na warsztatach terapii zajęciowej. W jednym z rozdziałów przybliży zagadnienia związane z edukacją specjalną w Izraelu – podstawy prawne i ich zastosowanie w praktyce. Warto przytoczyć w ślad za Dittą Baczałską, że państwo Izrael ma obowiązek zapewnić osobom z niepełnosprawnością intelektualną mieszkanie w domach zorganizowanych. powołuje do życia specjalne szkoły, tworzy zakłady pracy dla tych osób, i co ciekawe, nie omija tej młodzieży, obowiązkowe bez względu na płeć, przeszkolenie wojskowe. Bardzo interesującym zagadnieniem jest organizacja AKIM, prężnie działająca w Izraelu od 1951, którą tworzą rodziny osób niepełnosprawnych intelektualnie. Jej celem jest polepszenie jakości życia ich upośledzonych krewnych. Więcej na ten temat można dowiedzieć się z rozdziału trzeciego pracy *Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne*.

Autorka prezentuje i szczegółowo opisuje przeprowadzone samodzielnie badania, których celem było ustalenie poziomu kompetencji społecznych osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Okazuje się, że przyjęte dwa sposoby analizy dały inne wyniki tych badań, które warto przeanalizować w ślad za autorką. Nie zaskakuje fakt, że wyniki wyższe uzyskały osoby, które miały możliwość uczestniczenia w różnych sytuacjach społecznych. Rodzi się zatem prosty wniosek, że jednostka uczestnicząca w życiu społecznym zdobywa kompetencje społeczne. Dlatego niezbędne jest działanie rodziców, krewnych i opiekunów, aby przez naturalny i szkoleniowy trening wdrażali swoich podopiecznych do funkcjonowania w społeczeństwie. Autorka poświęca wiele uwagi roli rodziców i wychowawców w życiu społecznym osób upośledzonych umysłowo. Proponuje zmiany dla osób prowadzących warsztaty terapii zajęciowej, zaznaczając korzyści z ich

wprowadzenia, i co ważne, akcentuje konieczność rejestrowania ich uczestników w urzędzie pracy jako osób poszukujących zatrudnienia.

Według mnie, *Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne* zasługuje na uwagę choćby dlatego, że autorem tej książki jest osoba z długoletnim doświadczeniem w pracy edukacyjno-rewalidacyjnej z osobami intelektualnie niepełnosprawnymi. W sześciu rozdziałach autorka zawarła wiele cennych informacji, które z pewnością okażą się przydatne osobom pracującym z osobami upośledzonymi umysłowo oraz ich rodzicom, krewnym, znajomym, pracodawcom i innym, którzy mają na co dzień z nimi kontakt.